

УДК 81'28; 801,612

Галина Кобирилка

ДІАЛЕКТНЕ НАГОЛОШУВАННЯ В ПОЕТИЧНІЙ МОВІ І. ФРАНКА

У статті проаналізовано поетичну мову І. Франка на акцентному рівні; наголошування поезії І. Франка зіставлено з наголошуванням, яке функціонує в говірці села Нагуєвичі. Зроблено висновок про те, що Каменяр свідомо вживав діалектне наголошування з метою зблизити галицький варіант літературної мови з наддніпрянським з одного боку, а з іншого – збагатити літературну мову вкрапленнями із південно-західних говірок.

Ключові слова: поетичне мовлення, наголошування, акцентна система, діалектне довілля, говірка.

In the article the reflection of dialect environment on accent level in Franko's poetic speech is analyzed; accent features that represent Western variant language are noticed. The comparison of revealed accent forms in Franko's poetry and in the modern dialect of village Nahuyevychi shows that Franko's poetic speech reflects the dialect environment.

Author makes a conclusion that functioning of accent variants in Franko's poetic speech can be explained both by compliance with corresponding phrase rhythmic pattern and by author's hesitation about choosing one of them.

Keywords: poetic speech, emphasis, accent system, dialect environment, dialect.

Дослідження акцентної системи на матеріалі поетичної мови є актуальним і перспективним, оскільки дає відомості про стан наголосової системи української мови різних періодів її розвитку, своєрідність функціонування наголосу в поезії, вплив поетичної практики на формування акцентуаційної норми, конкурування акцентних варіантів.

Загальновідомим є той факт, що в основі української літературної вимови лежить середньонаддніпрянський діалект, зафіксований і поширений акцентованими виданнями Т. Шевченка, П. Куліша, а пізніше віршами Лесі Українки, Б. Грінченка, М. Рильського та ін. Твори цих письменників послуговували головним матеріалом для аналізу й кодифікації акцентної системи. На становлення української літературної

мови, її норми в цілому та акцентної зокрема, впливала і поетична мова І. Франка.

Більше того, на час активної творчої діяльності І. Франка окреслились два варіанти розвитку української літературної мови – наддніпрянський і галицький, які попри спільність мали й чимало відмінного. Староукраїнська акцентна система на різних українських землях також отримала свій окремішний розвиток [Гальчук 2010: 34].

Предметом нашої уваги є питання віддзеркалення діалектного довкілля на акцентному рівні в поетичній мові І. Франка. Формат статті не дає змоги докладно дослідити систему словесного наголошування в поезії та говірковому мовленні, тому нашою метою є виявлення у поетичному ідіолекті І. Франка тих особливостей, які презентують західноукраїнський варіант літературної мови, та їх зіставлення з наголошуванням в його рідній говірці села Нагуєвичі¹. Це засвідчить відображення діалектної системи та її вплив на формування поетичної мови І. Франка, а також проілюструє статику чи динаміку акцентної системи в досліджуваній діалектній системі.

Аналізуючи поезію І. Франка, акцентологи – В. М. Винницький, Р. С. Міджин, О. Рязанова – зіставляли виявлені особливості наголошування із нормою сучасної української літературної мови, виявляли відхилення від неї, чи так звані «поетичні вольності», які, як зазначає І. Огієнко, є неприпустимими для поета. «Кажуть, ніби поетові вільно жити – за вимогами ритму – якої він хоче форми чи наголосу. Такий погляд, – на думку мовознавця, – зовсім помилковий. Поетична воля – це воля поетові вжити котроїсь однієї форми з тих, що літературна мова допускає їх декілька. Коли ж поет уживає такої форми, що літературна мова її не допускає, то це ... недозволений прогріх супроти своєї літературної мови» [Митрополит Іларіон 1952: 29]. Очевидним є те, що І. Франко мав іншу думку щодо функціонування діалектизмів: «етнографічні відмінності українського народу, в т.ч. і мовні, при спільності української основи ані знівечити, ані

---

¹ Діалектні тексти в говірці села Нагуєвичі були записані автором статті під час експедиції 2012 р.

замазати... не можна, та й чи треба? Адже се не жадне крадене добро, а здобутки дійової праці, котрі чомусь же народились і повинні вийти на пожиток цілості» [Франко 1980, 28: 175].

Поезія І. Франка, зберігаючи діалектні фонетичні, лексичні, граматичні форми², відображає функціонування західноукраїнського варіанта літературної мови і на акцентному рівні, пор.: *Ні, то Доля грядки ко́пле* (I, 40)³, *Підойміся, колосися, достига́й ща́сливо* (I, 37), *Жиймо! Ко́жде свої́м шляхом* (I, 102), *Зди́блемось ко́лись – то добре* (I, 102), *Хто́ ти хоче сві́т зв'язати* (I, 40), *Хто́ тя́ хоче в пу́та вку́ти* (I, 40), *Твої́ого «я» найкра́ца частка* (I, 127), *«Як почувеш вночі́ край свої́ого ві́кна»* (I, 114), *Підноси́ш до верши́н свої́ого трону́* (I, 176), *Горда́я мова – ві́тер зи́мний* (I, 107), *Сква́пно́ так ми́й слух лови́в* *Всі́ слова́ її́* (I, 111), *«Та нашо́ї любові́ не вби́ло»* (I, 72).

Виявлені в поетичному мовленні І. Франка діалектні акцентні форми з парокситонним наголошуванням (*ме́чусь, ле́жу, вбе́ру, злагоджу́, сте́лю, всте́лю, засте́лю, сиджу́, про́шу, бе́ре, реве́те, мойо́го, свої́ого* та ін.) і сьогодні є диференційною ознакою українського діалектного простору, презентують південно-західний обшир у цілому і сучасну говірку с. Нагуєвичі зокрема.

У поезії І. Франка зафіксовано також і акцентні варіанти, зокрема в різних граматичних формах дієслів *бра́ти, бу́ти, грозі́ти, зва́ти, зва́тись, зйі́ти, лиші́ти, наді́йти, пі́ти, полети́ти, при́йти, сиді́ти*: I ос. одн. *бу́ду – буду́, зйі́ду' – зйі́ду, лишу́ – лішу́, пі́ду' – пі́ду, при́йду' – при́йду, сиджу́ – сиджу́*; I ос. мн. *будемо́ (бу́дем) – будемо́ (буде́м), зве́мо – зве́мо, пі́демо (пі́дем) – пі́демо (пі́де́м), при́йдемо – при́йдемо́ (при́йде́м)*; II ос. одн. *буде́ш – буде́ш, пі́деш – пі́де́ш*; II ос. мн. *бу́дете – буде́те, при́йдете – при́йде́те*; III ос. одн. *бе́ре – бе́ре, буде́ – буде́, бу́ла – бу́ла, бу́ло – бу́ло, гро́зить – гро́зить, зйі́де' – зйі́де, наді́йде – наді́йде', пі́де – пі́де', полети́в – полети́в, при́йде – при́йде́*; III ос. мн. *бу́дуть – буду́ть, бу́лі – бу́лі, при́йдуть – при́йдуть*;

² За дослідженням І. Г. Матвіяса, лексичною основою мови творів І. Франка є говірки бойківського, наддністрянського, покутсько-буковинського, частково гуцульського говорів і традиція західноукраїнського та східноукраїнського варіантів літературної мови [Матвіяс 2003: 11–16].

³ У дужках подаємо посилання на джерело: римською цифрою – том, через кому – номер сторінки.

у дієприслівниках недоконаного виду: *лежачі* – *лежачи*, *сидячі* – *сидячи*, *стоячі* – *стоячи* [Винницький 1981: 44; <http://www.kulturamovy.org.ua/KM/pdfs/Magazine21-3.pdf>; Рязанова 2006: 219–226]; множинних іменників у різних відмінкових формах: Р. відм. мн. *пахоців* – *пахоців*, О. відм. мн. *людьмі* – *людьми*, М. відм. мн. у *грудях* – у *грудях* [Міджин 2011]; у прикметнику *людський* – *людський*, *людського* – *людського*, *людському* – *людському*, *людські* – *людській* (I, 85; I, 123); у прислівнику *зовсім* – *зовсім* (I, 82, 99, 114) та ін.

Припускаємо, що функціонування акцентних варіантів у поетичній мові І. Франка можна пояснити не тільки «дотриманням відповідного ритмічного малюнка фрази: збереженням ямбічної, хореїчної та інших тенденцій, створенням своєрідного ритмічного ладу діалогу, збереженням фольклорно-пісенного ладу, коломийкового ритму при перекладі різних поетичних творів» [Винницький 1981: 10], а й ваганням автора щодо вибору одного із них, намаганням увести південно-західний варіант наголошування до літературної норми. Підтвердженням цієї думки може слугувати той факт, що в мові І. Франка функціонує чимало дієслівних форм тільки з діалектним наголошуванням: *дійдемо*, *дійдеиш*, *ввійде*, *ввійде*, *дійде*, *дійдуть*, *зайдеиш*, *зайдуть*, *пиде*, *пидуть* та ін. [докл.: Винницький 1981: 44–46].

Зауважимо, що наголос у поетичних творах здебільшого визначають відповідно до ритмічної будови, пор.: «*Прийде нове життя, добро нове у світ*» (I, 60), «*Отак ми всі йдемо, в одну громаду скуті*» (I, 60), «*Черво́на стрічка вплéтена була*» (I, 61), «– *Ага, не скажу! – Ну, скази, а то Заплацу!*» (I, 62), «*І почуєш ти жар негаше́ний, Що плати́тиме се́рце твоє, І триво́га, мов меч наостре́ний*» (I, 74).

Водночас у поезії І. Франка трапляються випадки, коли слово можна прочитати з різним наголосом – і з кореневим, і флексійним, – не порушуючи при цьому ритму: «*Ї візьме́ обі́гіє*» [Рязанова // <http://shag.com.ua/ivan-franko-v-ocinkah-dmitra-doncova-dolannya-epohi-ratio-oleg.html?page=6>]; «*Не надійте́сь, що верну́ я з дороги «нечестивої»*» (I, 51); а також займенники: «*Судді мо́ї по щирості*» (I, 52), «*Тоді в ім'я сво́го ладу* (I, 52)», «*Що нікого не впусти́ть до сво́го*

нутра» (I, 123), «Що в моїм серці сей розпалив огонь» (I, 124), «Твої очі, як те море» (I, 100), «Серця мо́го давнє горе» (I, 100).

У деяких словах наголос у тексті поставлено, що свідчить про розуміння автором ваги цієї суперсегментної одиниці в мовній системі. Про зацікавлення І. Франка українською акцентною системою свідчить стаття «Каменярі. Український текст і польський переклад. Дещо про штуку перекладання», у якій автор звернув увагу на особливість цього структурного рівня: «Українська мова, аналогічно до грецької, має різномірні наголоси, навіть різномірніші, ніж грецька ..., а польська, аналогічно до латинської, має всі наголоси на передостаннім складі» [Франко 1912: 13].

Авторські наголоси в поезії І. Франка засвідчують:

1. Відповідність до літературної норми, що може бути зумовлено ритмічним контекстом. Такі наголоси представлені в різних граматичних класах слів, зокрема іменниках: «*І повзе ліниво чо́вен, і воркоче, і бурчить*» (I, 58), «*І в уніформ так, як рекру́т, упхнута*» (I, 81), «*Ні люду замного на нашій ріллі́*» (I, 94), «*Хвиля радісно плюскоте та леститься до човна́*» (I, 58), «*Гнізда розпусти, зопсуття́ й обмани*» (I, 50), «*Під пишно́тою золотою*» (I, 71), «*Тут ко́ристь власну, тут святу лояльність*» (I, 78), «*Муштру́йся, рекруте-небоже*» (I, 76); займенниках: «*Всього́, о що лиш будемо просити*» (I, 62); прикметниках: «*Но́ве, багатше життя в своїм лоні́*» (I, 67), «*лиш що до старого нове́ причинило б*» (I, 94); дієсловах: «*Амінь, амінь, кажу́ тобі, мій сину*» (I, 78), «*Що ж тут думати? Тримає, то тримає, а візьме́. То візьме́, ні в сім, ні в тому не питатиме мене*» [Рязанова // <http://shag.com.ua/ivan-franko-v-ocinkah-dmitra-doncova-dolannya-epochi-ratio-oleg.html?page=6>], «*Вечір в маю, співом все село гуло́*» (I, 38), «*Встань, орачу! Вже прогулі вітри*» (I, 35); прислівниках: «*І всі ми, як один, підняли вгору руки*» (I, 59), «*Тут всяку видно наголо́ особу*» (I, 86).

Проставлені наголоси засвідчують і те, що автор намагався запобігти різночитанню тексту, адже наголос в українській мові виконує диференційну функцію – розрізняє форми Н. відм. мн. та Р. відм. одн.: «*Серця́ твою почують давню силу*» (I, 84), «*До сонячних палат. І тра́ви, й ниви*» (I, 63), «*Нею дива́*

прояснилися земні» (I, 66), «По бездітних Багатихих сусідах мамі роздали» (I, 95); форми майбутнього часу і неозначеної форми дієслів: «Все перевернуть униз головами» (I, 79).

2. Відповідність до норми діалектної, зокрема такий наголос виявлено в іменниках: «На поклик правди проти брехні стали...» (I, 56), «З світочем науки против брехні й тьми – Геї, робучі руки, Світлії умі!» (I, 53), «Далеко над сподівання дітей» (I, 63), «Дев'ять ще годин страшного Коінання – чи не замного» (I, 91), «Стриків хлопець – півтора; в мамі й стрийні» (I, 95); прикметниках: «Як те залізо з силою дивною» (I, 83), «Та слави людської зовсім ми не бажали...» (I, 60), «Чого ти, хлопе, вбравсь у стрій лицарський» (I, 81), «Я найстарший був, мав три роки з весни» (I, 95), «Не стало б до праці щонайкращих рук» (I, 94), «Моя вже задоб'єжена частка» (I, 96); займенниках: «Говорить дурень в серці своїм» (I, 186), «Смуток на твоєму Ясному личеньку» (I, 50), «Не знав, що далі там, за твоїми хатками» (I, 67), «Що ще круг моєї колиски гомонів» (I, 68); дієсловах: «Всюди нівечиться правда» (I, 54), «І я, прикований ланцем залізним, стою» (I, 59), «Сам ходжу за ним і благаю-цвілю» (I, 95), «Противрóżна перти, Против хвиль плісті» (I, 53); прислівниках: «Досить, що отак ні в добрі, ні в біді Проїшов цілий вік старовині» (I, 94), «Коли часом на вулиці побачу» (I, 75).

Поетична мова І. Франка цікава й своєрідна, дає цінні відомості про стан акцентної системи української мови кін. XIX – поч. XX ст. Якщо відштовхуватися від літературної мови, її акцентної норми, то очевидним є те, що наголошування слів, їхніх форм здебільшого відповідає літературному стандарту. Якщо ж подивитися на акцентну систему в українському діалектному просторі, то саме таке наголошування характерне для переважної більшості українських говірок. Це свідчить про однаковість української акцентної системи на великому українському обширі.

Водночас у канву поетичного мовлення майстерно вплетено форми з діалектним наголошуванням. Вважаємо, що І. Франко свідомо вводив у текст південно-західні акцентні варіанти не тільки для відтворення місцевого колориту, досягнення більшої гармонії мовних форм, ритмомелодики, а й для популяризації їх

на ширшому обширі. Адже І. Франко, занурившись у рідномовну стихію, діалекти вважав одним із джерел формування, збагачення літературної мови: «Кожна літературна мова доти жива і здібна до життя, доки... має тенденцію збагачуватися чимраз новими елементами з питомого народного життя і з відмін та діалектів народного говору» [Франко 1986, 37: 207].

Діалектне наголошування, виявлене в поезії І. Франка, активно функціонує в західноукраїнському мовному ареалі, зокрема в говірці с. Нагуєвичі.

Пропонуємо фрагмент тексту з говірки с. Нагуєвичі, який ілюструє функціонування акцентної системи у монологічному діалектному мовленні: *[їа ходіла до шкóли/ зак'інчіла/ поступіла ў інститут/ робіла ў шкóл'і / прац'увала ўчител'ом / ма́йу дві дóчки / сїна / між собóу дóбре // на́йстарша / ма́йе хлопчїну / середушча дон'ка розведéна / не ма́йе хло́па / живé самá по сóб'і // син ў Кїйеві ў Поплáўс'кого / талановїтїй / без грошéї поступїў / без коп'їтки / робїў ў Тру́скавци / банд'угі напáли / чотири м'іс'ац'і буў ў л'ікарн'і / [...] йїхаў ф'їроў до мóго брáта [...] вергáл с'і собáка //ма́йе д'їўчину / живўт на в'эру // рáн'ше д'ї'ти бу́ли їнакш'і / а нїн'і не хóчут слўхати н'і мáму/áн'і тáта/не здáл'і/пїут/шó с'і рóбит/сам'і знáйете// їа с'і л'убїла дїўкоў ўбїрати і нїні л'убл'у ўбрáти / їак їду до цéркви / то ўбїрам новé ўбрáн'е / сп'їдниц'у / сук'ёнку / вїшїту сорóчку на прáзник ...ўбéру / лáдна / о / то ше ї хлопї с'і оберта́їут / їа си ше хло́па на́їду [...] чулув'їк / а пес / то вс'о однó // [...] нїні л'ўди об'їзлéні / по л'ўц'ки трéба // [...] а ви знáйете / а мóйа мáма / не м'їла читáти / а грóш'і м'їла рахувáти і шó то їе / їак то поїаснїти //].*

Характерно, що в рідній говірці Івана Франка також зафіксовано акцентні варіанти, що свідчить про рух наголосу, конкуренцію акцентних форм, пор.: *будéм – будем, бу́ло – булó, заходїли – зхáходили, дочкá – дóчка, козáки – козакї, хáти – хатї, зовсїм – зóвсїм.*

Уточнення щодо правильного наголошування потребує і назва села Нагуєвичі, оскільки в мовленні функціонує *Нагу́євичі* і *Нагує́вичі*. Відповідь на це питання дає сам І. Франко в статті «Каменярі. Український текст і польський переклад. Дещо про штуку перекладання», зазначивши, що «назва села Нагуєвичі

має наголос на четвертім складі» (з кінця слова – уточнення автора статті Г. К.) [Франко 1912: 13]. Спостереження над мовленням діалектоносіїв засвідчує, що вони саме з таким наголошуванням і вживають цю назву – *Нагуєвичі*, а не *Нагуєвичі*.

Отже, поетична мова І. Франка, віддзеркалюючи діалектне довкілля, є одним із джерел дослідження формування української акцентної системи, функціонування південно-західного варіанта української літературної мови, динамічних процесів у діалектній акцентології. Вважаємо, що І. Франко свідомо вживав акцентні варіанти у власній літературно-мовній практиці не тільки для того, щоб проілюструвати мовний, зокрема акцентний колорит рідного йому довкілля, а й зблизити галицький варіант літературної мови з наддніпрянським з одного боку, а з іншого – збагатити літературну мову вкрапленнями із південно-західних говірок. Адже Іван Франко дбав не тільки про досконалість поетичної форми, дотримання рими, а й про збереження рідного слова, його форми, свідченням цього є рядки: «Діалект, а ми його надишем / Міццю духу і огнем любови / І нестертий слід його запишем / Самостійно між культурні мови» (І, 186).

Франко І. Твори в двох томах / І. Франко. – Т. 1. – К.: Дніпро, 1981. – 535 с.

Виницький В. М. Наголошування дієслів у поезії Івана Франка / В. М. Виницький // Українська мова і література в школі. – 1981. – № 8. – С. 44–46.

Виницький В. М. Наголошування форм дієслова бути в поезії І. Франка (буду – будú, будеш – будеш) / В. М. Виницький // Культура слова. – К.: Наукова думка, 1981. – С. 10–14.

Виницький В. М. Українська акцентна система: становлення, розвиток. / В. Виницький. – Львів: Біблос, 2002. – 578 с.

Гальчук І. Ю. Наголос у виданні творів Г. Ф. Квітки-Основ'яненка за редакцією О. О. Потебні на тлі розвитку української акцентології / І. Ю. Гальчук // Українська мова. – 2010. – № 3. – С. 20–43.

Матвіяс І. Г. Діалектна основа мови творів Івана Франка / І. Г. Матвіяс // Мовознавство. – 2003. – № 1. – С. 11–16.

Митрополит Іларіон. Український літературний наголос. Мовознавча монографія / Іларіон митрополит. – Вінніпег: Наша культура, 1952. – 304 с.

Міджин Р.С. Акцентування іменників *pluralia tantum* у поетичному мовленні кінця ХІХ та ХХ столітті / Р. С. Міджин // Проблеми гуманітарних наук. Збірник наукових праць ДДПУ. – Випуск двадцять шостий. – Філологія. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011.

Рязанова О. До проблеми акцентуації дієслів у поезії Івана Франка (суфіксально-флексійне наголошення, тип СФ) / О. Рязанова // Українське літературознавство. Зб. наук. пр. – 2006. – Вип. 68. – С. 219–226 http://institutes.lnu.edu.ua/franko/wp-content/uploads/sites/7/ukr-literaturoznavstvo/68/68_2006_riazanova.pdf.

Рязанова О. Акцентуація форм дієслова «взяти» в поетичному мовленні І. Франка / О. Рязанова // <http://shag.com.ua/ivan-franko-v-ocinkah-dmitra-doncova-dolannya-epohi-ratio-oleg.html?page=6>

Франко І. Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – К.: Наукова думка, 1976–1986.

Франко І. Каменярі. Український текст і польський переклад. Дещо про штуку перекладання / Іван Франко. – Львів, 1912. – 20 с.

<http://www.hroniky.com/articles/view/55-ivan-franko-spravzhnie-zhyttia-kameniara>

REFERENCES

Franko, I. (1981). *Tvory v dvokh tomakh*. Vol. 1. Kyiv: Dnipro. (in Ukrainian)

Vynnyts'kyj, V. M. (1981). Naholoshuvannia diiesliv u poezii Ivana Franka *Ukrains'ka mova i literatura v shkoli*. (8), pp. 44–46. (in Ukrainian)

Vynnyts'kyj, V. M. (1981) Naholoshuvannia form diieslova buty v poezii I. Franka (búdu – budú, búdes – budesh) In: *Kul'tura slova*. Pp. 10–14. Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian)

Vynnyts'kyj, V. M. (2002) *Ukrains'ka aktsentna systema: stanovlennia, rozvytok*. L'viv: Bibl'os. (in Ukrainian)

Hal'chuk, I. Yu. (2010). Naholos u vydanni tvoriv H. F. Kvitky-Osnov'ianenka za redaktsiieiu O. O. Potebni na tli rozvytku ukrains'koi aktsentolohii. *Ukrains'ka mova*. (3), pp. 20–43. (in Ukrainian)

Matviias, I. H. (2003). Dialektna osnova movy tvoriv Ivana Franka. *Movoznavstvo* (1), pp. 11–16. (in Ukrainian)

Mytropolyt Ilarion (1952). *Ukrains'kyj literaturnyj naholos*. *Movoznavcha monohrafiia*. Vinnipeh: Nasha kul'tura. (in Ukrainian)

Midzhyn, R.S. (2011). Aktsentuvannia imennykiv *pluralia tantum* u poetychnomu movlenni kintsia KhIKh ta KhKh stolitti. In: *Problemy humanitarnykh nauk*. Zbirnyk naukovykh prats' DDP. Vypusk dvadtsiat'

shostyj. Filolohiia. Drohobych: Redaktsijno-vydavnychyj viddil DDPU imeni Ivana Franka. (in Ukrainian)

Riazanova, O. (2006). Do problemy aktsentuatsii diiesliv u poezii Ivana Franka (sufiksals'no-fleksijne naholoshennia, typ SF). In: Ukrains'ke literaturoznavstvo. Zb. nauk. pr. Vyp. 68, pp. 219–226. (in Ukrainian)

Riazanova, O. Aktsentuatsiia form diieslova «vziaty» v poetychnomu movlenni I. Franka // <http://shag.com.ua/ivan-franko-v-ocinkah-dmitradoncova-dolannya-epohi-ratio-oleg.html?page=6> (in Ukrainian)

Franko, I. (1976-1986). Zibrannia tvoriv : u 50 t. Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian)

Franko, I. (1912). Kameniari. Ukrains'kyj tekst i pol's'kyj pereklad. Descho pro shtuku perekladannia. L'viv. (in Ukrainian)

<http://www.hroniky.com/articles/view/55-ivan-franko-spravzhnie-zhyttia-kameniara> (in Ukrainian)

Halyna Kobrynka

THE DIALECTAL EMPHASIS IN THE POETIC LANGUAGE OF I. FRANKO

In the article the reflection of dialect environment on accent level in Franko's poetic speech is analyzed; accent features that represent Western variant language are noticed. The comparison of revealed accent forms in Franko's poetry and in the modern dialect of village Nahuyevychi shows that Franko's poetic speech reflects the dialect environment and can be a source of research of Ukrainian accent system formation, the functioning of southwestern Ukrainian language version, dynamic processes in dialect accentology.

Accent variants that function in Franko's linguistic and poetic practice today is the differential feature of Ukrainian dialect space, present southwestern area in general and modern dialect of village Nahuievychi in particular.

Author makes a conclusion that functioning of accent variants in Franko's poetic speech can be explained both by compliance with corresponding phrase rhythmic pattern and by author's hesitation about choosing one of them. Mean while deliberate using in the fabric of the text southwestern accent variantly pothetically can be explained by efforts to promote such accent forms on the broader area, to bring together the Galician literary language version with the Dnieprianone, on the one hand, and on the other – to enrich the literary language with the elements of the southwestern dialects. Franko, immersed intonative dialect language, considered dialects as a source of literary language enrichment.